

Iwona Klonowska*, Jadwiga Stawnicka**

* Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie [iwonaklonowska76@interia.pl]**
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach
[j.stawnicka@awf.katowice.pl]

Działania wychowawczo-edukacyjne policjantów pierwszego kontaktu – dzielnicowych przez pryzmat wyników badań ogólnopolskich 2019–2020

Abstrakt: W artykule autorki poszukują odpowiedzi na postawione pytania w ramach realizowanego przez siebie ogólnopolskiego projektu. Projekt realizowany był w dwóch edycjach (w 2017 i 2019 r.). Badania były przeprowadzane dwukrotnie na całej populacji dzielnicowych w Polsce. Projekt był elementem kampanii prowadzonej pod patronatem MSWiA pt. „Dzielnicowy bliżej Nas” i zakładał promocję nowej formuły pełnienia służby dzielnicowych. Autorki promują koncepcję dzielnicowego streetworkera. W artykule odpowiadają między innymi na pytania czy rolę dzielnicowego powinno być realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej oraz jakie czynniki utrudniają dzielnicowym pracę w zakresie profilaktyki społecznej.
Słowa kluczowe: Policja, bezpieczeństwo społeczności lokalnych, dzielnicowy, profilaktyka społeczna.

Czy Policja może i powinna resocjalizować? Czy dzielnicowi jako policjanci pierwszego kontaktu mogą odgrywać rolę streetworkerów na terenie swojego działania służbowego? Czy w ramach swoich zadań powinni realizować poza obszarem profilaktyki społecznej działania wspierające, typowe dla pedagoga ulicy? Czy byłoby to wykraczaniem poza zakres swoich kompetencji? Czy rolę Policji nie jest „tylko i aż stanie na straży bezpieczeństwa i porządku publicznego?”, pilnowanie by nie zakłócano tego porządku, a gdy już się tak stanie to przywracanie poprzedniego stanu?

Policja, z jednej strony realizuje działania systemowe i ciągłe ale jednocześnie ograniczone do utrzymywania stanu pożądanego, z drugiej zaś, działania krótkotrwałe i będące reakcją na przypadki naruszenia prawa. W żadnym jednak przypadku nie odnosi się to do działań wychowawczych czy naprawczych w rozumieniu działań resocjalizacyjnych.

Policja nie wykonuje działań resocjalizacyjnych. Działania wykraczające poza zakres podstawowych zadań opierają się na wspieraniu działań innych służb i instytucji pomocowych jednakże głównie w zakresie porządkowym (jak doprowadzenie nieletniego do sądu rodzinnego, współpraca ze szkołą w obszarze realizacji lekcji profilaktycznych, interwencji w szkole będących reakcją na zgłoszenie czy współpracę np. z MOPS-em).

Pojawia się zatem pytanie, czy mimo pozornie ograniczonego zakresu działania w obszarze wychowawczym, wspomniani dzielnicowi będąc „policjantami pierwszego kontaktu”, pełniącymi swoją służbę w terenie, wśród mieszkańców, znając na bieżąco ich problemy, sytuację ekonomiczną, społeczną, edukacyjną ich dzieci nie mogliby takiej działalności prowadzić? Czy realizując swoje zadania w tzw. „rejonie służbowym”, nie powinni poszerzyć ich o oddziaływania wychowawcze i resocjalizacyjne? Połączyć swoje pasje i zainteresowania (np. sportowe, fotograficzne, literackie itp.) z realizacją zadań służbowych, poprzez np. prowadzenie zajęć lub szkółki osiedlowej dla trudnej młodzieży i stać się dla niej wsparciem, wychowawcą, doradcą, pedagogiem. Czy tak pełniona służba policjanta pierwszego kontaktu, który winien znać swoją okolicę, współistnieć z mieszkańcami i przeciwdziałać zjawiskom niepożądanym byłaby wykraczającą poza jego obowiązki służbowe? Czy tylko zmianą i tak już znowelizowanej formuły pełnienia służby dzielnicowego? Jak powinno to wyglądać? Czy to dobry kierunek?

Między innymi na te pytania autorki artykułu szukały odpowiedzi w ramach realizowanego przez siebie ogólnopolskiego projektu „Dzielnicowy bliżej Nas”. Projekt badawczy zakładał realizację badań podłużnych, które zostały przeprowadzone w dwóch edycjach: 2017 i 2019 na całej populacji dzielnicowych w Polsce.

Badanie zawierało wielopłaszczyznową analizę obszarów funkcjonowania dzielnicowych, ich działania, trudności, wyzwania, postrzeganie własnego stanowiska pracy, przygotowanie merytoryczne, oczekiwania, możliwości. Realizowany projekt był elementem kampanii prowadzonej pod patronatem MSWiA pt. „Dzielnicowy bliżej Nas” i zakładał promocję nowej formuły pełnienia służby dzielnicowych. Te założenia wpisywały się w formułę przybliżenia tych funkcjonariuszy społeczeństwu.

Projekt badawczy miał zbadać stan aktualny, ale także co szczególnie ważne, przyczynić się do opracowania założeń działania dzielnicowych w promowanej koncepcji dzielnicowego streetworkera¹.

.....

¹ W publikacji *Uspołeczniające, profilaktyczne i resocjalizacyjne funkcje Policji w perspektywie współczesnej pedagogiki resocjalizacyjnej*, I. Klonowska opisała funkcję streetworkera, którą realizowałby dzielnicowy (Klonowska 2018).

Przyjęty przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji program „Dzielnicowy bliżej Nas” był swoistą odpowiedzią na zapotrzebowanie społeczne w sferze wzmocnienia funkcjonowania społeczności lokalnych.

Mimo iż żyjemy w dużych grupach społecznych tworzących narody, o określonym przyjętym systemie prawnym, opierając się na zaakceptowanych przez obywateli regułach, to na co dzień naszym najważniejszym środowiskiem jest mała społeczność lokalna, która jest naszą „małą ojczyzną”, gdzie zachodzą wszystkie relacje międzyludzkie, i gdzie mogą oddziaływać na jednostki tego potrzebujące znaczące osoby. W takich „małych ojczyznach” szczególnego znaczenia nabierają jednostki tzw. zaufania społecznego, które mogą wywrzeć znaczący wpływ na społeczność. Takimi osobami mogą być dzielnicowi, którzy realizują swoją służbę poprzez faktyczną obecność w środowisku, które ich nadzorowi podlega. Założenie autorem, że dzielnicowy MOŻE być taką osobą uwarunkowane jest jednakże od jego rzeczywistej obecności w terenie. Dzielnicowy aby być osobą zaufania społecznego, musi w sposób faktyczny „istnieć – być” w środowisku które nadzoruje. „Być” nie tylko służbowo, ale „być” także częścią społeczności poprzez tworzenie jej razem z mieszkańcami i doświadczanie z nimi codzienności.

Program „Dzielnicowy bliżej Nas” wydawał się realną odpowiedzią na wspomniane oczekiwania i dawał szansę zbadania środowiska dzielnicowych, ich gotowości do realizacji zadań z obszaru profilaktyki społecznej a w konsekwencji do funkcji streetworkera, a w dalszej perspektywie miał pozwolić badaczkom na wypracowanie kierunków pozwalających na taki sposób działania. Dzięki przyjętym założeniom polegającym na modyfikacji filozofii pełnienia służby przez dzielnicowego, możliwa była zmiana dotychczasowego jego postrzegania, o którym zwykło się w środowiskach lokalnych żartować, „że jest jak yeti, wszyscy o nim słyszeli, ale nikt go nie widział”. Dzielnicowy poza nadzorem swojego terenu winien dawać przykład, inspirować, być swoistym przewodnikiem, pedagogiem dla młodych ludzi.

Dzięki programowi możliwe było faktyczne skierowanie dzielnicowego do pracy w terenie i odciążenie go od stosu papierów, by mógł realnie brać udział w życiu społeczności lokalnej, oraz by rzeczywiście mógł sprawować nadzór, poznać mieszkańców podległego terenu, ich problemy, sytuację rodzinną, ich oczekiwania społeczne. Wreszcie by mógł współpracować z innymi instytucjami pomocowymi, społecznymi i edukacyjnymi działającymi na tym samym obszarze, realizującymi zadania wśród tych samych ludzi.

Pierwszym krokiem do takiego funkcjonowania dzielnicowego była analiza przeprowadzonych w 2017 roku badań. Celem drugiego badania (l. 2019–2020) było sprawdzenie ewentualnych istniejących tendencji w rozpatrywanych obszarach oraz ewentualnych stwierdzonych zmian wynikających z wprowadzonych uregulowań prawnych Zarządzeniem nr 5 KGP dotyczących nowej formuły dzielnicowego (Zarządzenie nr 5; Zarządzenie nr 6). Poniższe wyniki są efektem drugiej edycji ogólnopolskiego badania i stanowią ugruntowaną opinię w badanych obszarach.

Realizowanie przez dzielnicowego zadań z profilaktyki społecznej

W ramach przygotowania do ogólnopolskiego badania dzielnicowych opracowano pakiet pytań dotyczący między innymi określenia zakresu realizacji zadań spoczywających na dzielnicowych w ramach profilaktyki społecznej. Skoncentrowano się także na zbadaniu możliwości realizacji tych zadań oraz określeniu czynników ułatwiających i utrudniających to zadanie.

Pytano także o możliwości oddziaływania przez dzielnicowego na społeczeństwo lokalne w zakresie profilaktyki. Analizę tych obszarów przedstawiono poniżej.

Obszar 1. Możliwości realizacji przez dzielnicowego zadań z profilaktyki społecznej

Czy rolę dzielnicowego powinno być realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej?

Czy zakres zadań umożliwia realizację zadań z profilaktyki?

Obszar 2. Czynniki utrudniające pracę w zakresie profilaktyki społecznej

Jakie czynniki utrudniają Panu/i pracę w zakresie profilaktyki społecznej?

Obszar 3. Czynniki ułatwiające pracę w zakresie profilaktyki społecznej

Jakie czynniki ułatwiłyby Panu/i pracę w zakresie profilaktyki społecznej?

Krótką charakterystyka badanej grupy

W badaniach wzięła udział cała populacja dzielnicowych (liczba podobnie jak w pierwszej edycji wynosiła około 8 tysięcy wakatów. Do ostatecznej analizy zakwalifikowano ankiety, w których brak odpowiedzi nie przekroczył 10% pytań (w pierwszej edycji 5383, w drugiej 5013).

W zakresie cech społeczno-demograficznych w drugim badaniu zapytano o płeć respondenta (pytanie 36), wiek (pytanie 37), wykształcenie (pytanie 38), miejsce służby (pytanie 39), staż służby w Policji (pytanie 40) i okres bycia dzielnicowym (pytanie 41).

Z uzyskanych danych wynika, że mężczyźni stanowili około 90% wszystkich badanych respondentów, kobiety zaś około 10%, co jednoznacznie wskazuje, że to głównie policjanci-mężczyźni realizują zadania dzielnicowego. W przeważającej większości dzielnicowi to osoby w przedziale wieku między 31 a 40 lat. Najczęściej posiadają wykształcenie średnie, choć zauważalna jest tendencja zwiększającej się liczby osób legitymujących się wykształceniem wyższym. Najliczniejszą grupą z uwagi na miejsce służby są dzielnicowi w miastach od pięciu do 50 tysięcy mieszkańców.

Największą grupę dzielnicowych pod względem stażu służby stanowili policjanci w przedziale 11–15 lat pracy (ogółem w Policji), kolejną 6–10 lat. Oba przedziały wskazują jednoznacznie, że służbę dzielnicowego wykonują policjanci o znacznym doświadczeniu zawodowym, będący w okresie służby stałej, z doświadczeniem w pracy Policji na innych stanowiskach. Na samym stanowisku dzielnicowego badani najczęściej wskazywali, że pełnią służbę od 5 do 10 lat. Można zakładać, że doświadczenie zdobyte na stanowisku dzielnicowego pozwala na formułowanie ugruntowanych poglądów o tej służbie, jej mocnych i słabych stronach oraz, co szczególnie istotne o możliwościach realizacji zadań, w dotychczasowych i nowych obszarach.

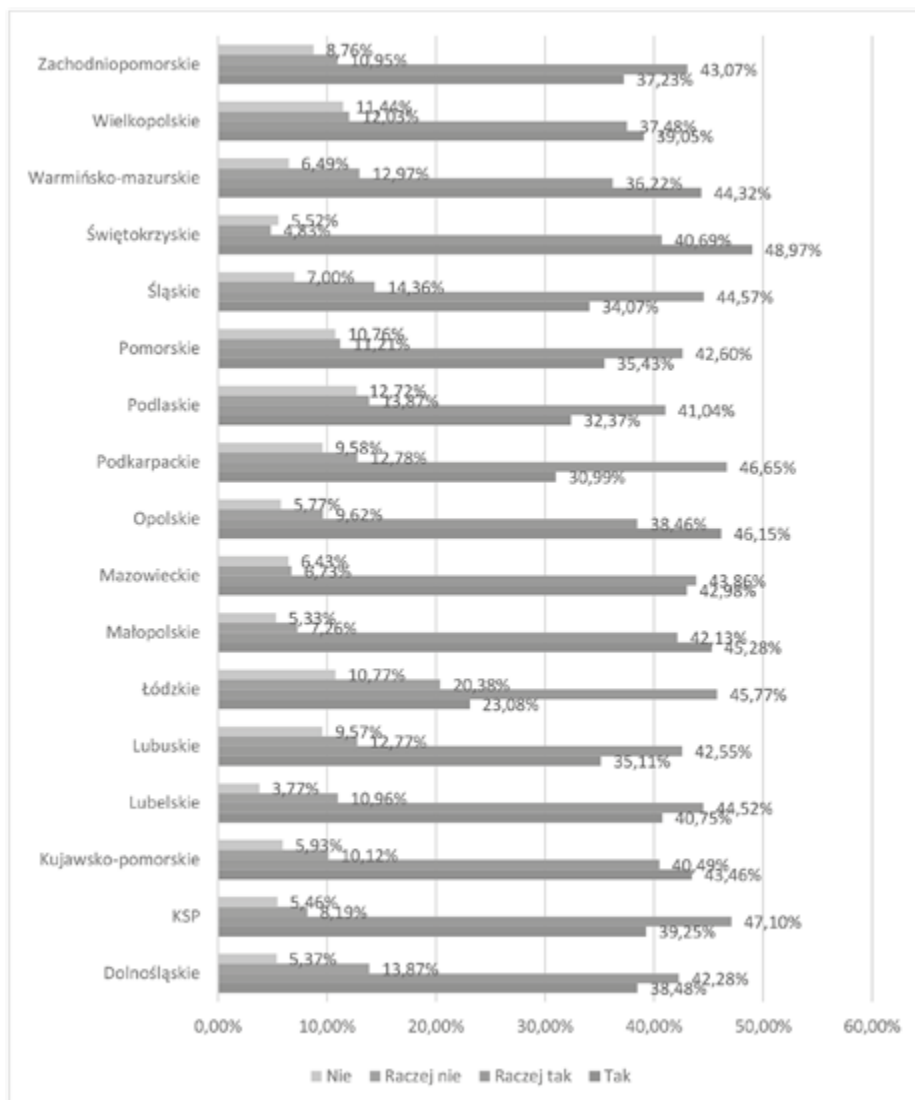
Z uwagi na tematykę artykułu na szczególną uwagę zasługują pytania dotyczące aktywności dzielnicowych w zakresie profilaktyki społecznej, na bazie której dzielnicowy mógłby realizować promowaną przez Iwonę Klonowską (Klonowska 2018) funkcję streetwokera zakładając, że dzielnicowi potwierdziliby w badaniach skuteczność i zasadność ich aktywności w obszarze działania w zakresie profilaktyki społecznej. Odpowiedzią jest analiza wybranych pytań z ankiety.

Analiza odpowiedzi na pytanie: Czy rolą dzielnicowego powinno być realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej?

Na pytanie czy rolą dzielnicowego według badanych powinno być realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej aż 38,44% badanych, czyli prawie dwa tysiące (1927), udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Natomiast prawie połowa badanych dzielnicowych w skali ogólnopolskiej (42,53%, tj. 2132 respondentów) udzieliło odpowiedzi „Raczej tak”, co łącznie daje aż 80,97% respondentów. Jedynie 11,49% badanych (576) stwierdziło, że rolą dzielnicowego raczej nie powinno być realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej, a 7,54% badanych (378) uważa, iż zadania w zakresie profilaktyki społecznej nie powinny być przez niego podejmowane. Z powyższego wynika, iż udział procentowy odpowiedzi „Tak” i „Raczej tak” wynosi 80,97%, natomiast udział procentowy odpowiedzi „Nie” i „Raczej nie” – 19,03%. Zatem 4/5 badanych uważa, że rolą dzielnicowego „powinno być” oraz „raczej powinno być” realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej, a tylko według 1/5 rolą dzielnicowego „nie powinno być” oraz „raczej nie powinno być” realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej.

Rozkład procentowy i liczbowy odpowiedzi „Raczej tak” przedstawia się następująco: największy odsetek procentowy – prawie połowa badanych z garnizonu stołecznego (47,10%, tj. 138 respondentów) jest zdania, iż rolą dzielnicowego „raczej powinno być” realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej, na drugim miejscu znalazło się województwo podkarpackie (46,54%, tj. 146 respondentów, a na trzecim miejscu województwo łódzkie (45,77%, tj. 119 respondentów). Wyniki procentowe wskazują jednoznacznie, że dzielnicowi są przekonani do realizacji w ramach swoich zadań działań z obszaru profilaktyki społecznej.

Rozumieją taką potrzebę i widzą zasadność podejmowania takich zadań. Jest to niewątpliwie wynik ich doświadczenia i spostrzeżeń. Wydaje się, że to właściwy fundament do budowania roli dzielnicowego w społecznościach lokalnych.

Wykres 1. Odpowiedzi na pytanie: Czy dzielnicowy Pana/i zdaniem może skutecznie oddziaływać na społeczeństwo lokalne w zakresie profilaktyki? (w skali ogólnopolskiej N = 5013)

Źródło: badania własne autorek.

Tabela 1. Odpowiedzi na pytanie: *Czy dzielnicowy Pana/i zdaniem może skutecznie oddziaływać na społeczeństwo lokalne w zakresie profilaktyki?* (w skali ogólnopolskiej N = 5013)

Województwo	Tak	%	Raczej tak	%	Raczej nie	%	Nie	%	Razem
Dolnośląskie	172	38,48	189	42,28	62	13,87	24	5,37	447
KSP	115	39,25	138	47,10	24	8,19	16	5,46	293
Kujawsko-pomorskie	176	43,46	164	40,49	41	10,12	24	5,93	405
Lubelskie	119	40,75	130	44,52	32	10,96	11	3,77	292
Lubuskie	33	35,11	40	42,55	12	12,77	9	9,57	94
Łódzkie	60	23,08	119	45,77	53	20,38	28	10,77	260
Małopolskie	187	45,28	174	42,13	30	7,26	22	5,33	413
Mazowieckie	147	42,98	150	43,86	23	6,73	22	6,43	342
Opolskie	48	46,15	40	38,46	10	9,62	6	5,77	104
Podkarpackie	97	30,99	146	46,65	40	12,78	30	9,58	313
Podlaskie	56	32,37	71	41,04	24	13,87	22	12,72	173
Pomorskie	79	35,43	95	42,60	25	11,21	24	10,76	223
Śląskie	185	34,07	242	44,57	78	14,36	38	7,00	543
Świętokrzyskie	71	48,97	59	40,69	7	4,83	8	5,52	145
Warmińsko-mazurskie	82	44,32	67	36,22	24	12,97	12	6,49	185
Wielkopolskie	198	39,05	190	37,48	61	12,03	58	11,44	507
Zachodniopomorskie	102	37,23	118	43,07	30	10,95	24	8,76	274
RAZEM	1927	38,44	2132	42,53	576	11,49	378	7,54	5013

Źródło: badania własne auterek.

Kolejnym pytaniem dotyczącym zakresu działań w obszarze profilaktyki społecznej jest kwestia czynników ułatwiających realizację takich działań.

Odpowiedzi na pytanie: Czy zakres zadań dzielnicowego umożliwia realizację zadań z profilaktyki?

Dzielnicowi odpowiadali na pytanie, czy zakres ich zadań umożliwia realizację zadań z profilaktyki. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 15,36% badanych (770 respondentów). Prawie połowa respondentów (45,10%, tj. 2261 respondentów) jest zdania, że zakres zadań dzielnicowego „raczej umożliwia” realizację zadań z profilaktyki, a jedna czwarta (25,95%, tj. 1301), że zakres zadań dzielnicowych

„raczej nie umożliwiał” realizacji takich zadań. Z kolei 13,59% badanych (681 respondentów) stwierdziło, że zakres zadań dzielnicowego „nie umożliwiał” realizacji zadań z profilaktyki.

Reasumując, stwierdzić należy, iż 60,46% badanych (3031 respondentów) stwierdziło, że zakres zadań dzielnicowego „umożliwiał realizację zadań” z profilaktyki oraz że „raczej umożliwiał realizację zadań” z profilaktyki. Natomiast 39,54% badanych (1982 respondentów) stwierdziło, iż zakres zadań dzielnicowego „nie umożliwiał realizacji zadań” z profilaktyki oraz „nie umożliwiał realizacji zadań” z profilaktyki.

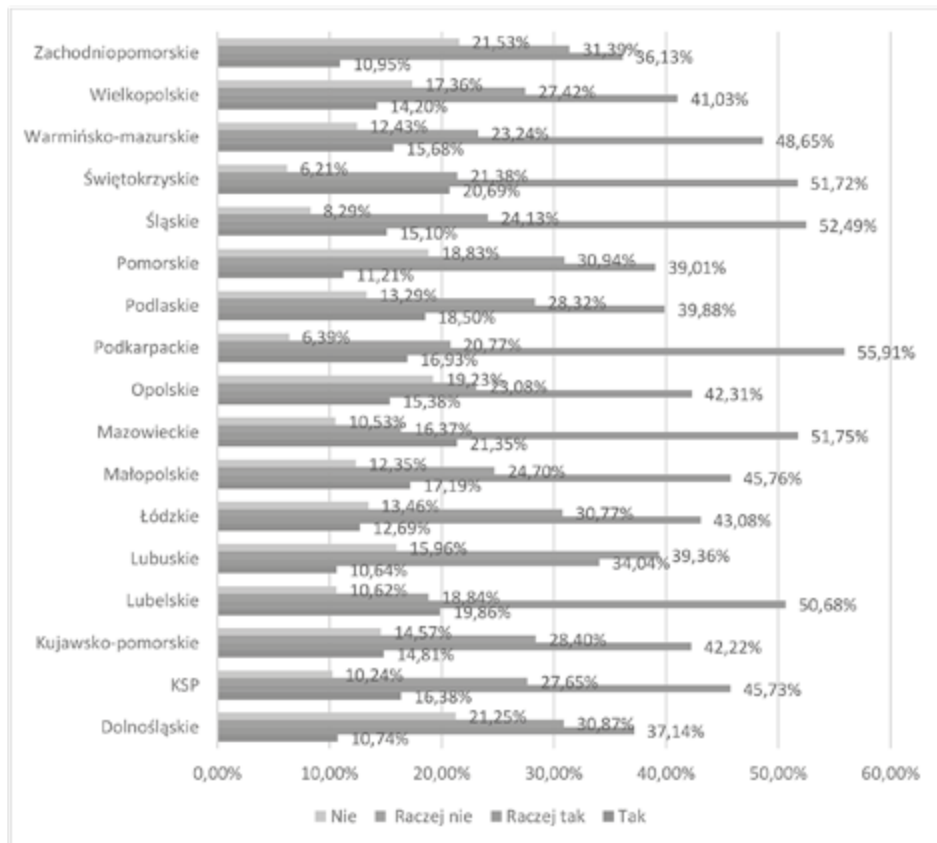
Procentowo najwięcej odpowiedzi twierdzących na to pytanie udzielono w województwie mazowieckim – 21,35% (73) oraz w województwie świętokrzyskim – 20,69% (30). Udział procentowy mniejszy niż 16% został odnotowany dla województw: kujawsko-pomorskiego (14,81%, 60), wielkopolskiego (14,20%, 72), łódzkiego (12,69%, 33), pomorskiego (11,21%, 25), zachodniopomorskiego (10,95%, 30). Najniższy odsetek procentowy odpowiedzi jednoznacznie twierdzących, iż zakres zadań dzielnicowego umożliwiał realizację zadań z profilaktyki dotyczył województw dolnośląskiego (10,74%, 48) i lubuskiego (10,64%, 10).

Największy udział procentowy odpowiedzi wskazujących, iż zakres zadań dzielnicowego raczej umożliwiał realizację zadań z profilaktyki społecznej odnotowano dla województwa podkarpackiego – 55,91% (175), kolejno dla województw: śląskiego – 52,49% (285) i mazowieckiego – 51,75% (177). Odpowiedzi „raczej nie” udzieliło 39,36% (37) badanych z województwa lubuskiego, 31,39% (86) z województwa zachodniopomorskiego, 30,87% (138) z województwa dolnośląskiego, 30,77% (80) z województwa łódzkiego oraz z województwa pomorskiego – 30,94% (69).

Część respondentów była zdania, iż zakres zadań dzielnicowego „nie umożliwiał realizacji zadań” z profilaktyki społecznej. Takiego zdania było 21,53% badanych (59) z województwa zachodniopomorskiego, 21,25% (95) badanych z województwa dolnośląskiego, z województwa opolskiego 19,23% (20), z województwa pomorskiego 18,83% (42), województwa wielkopolskiego 17,36% (88) i lubuskiego 15,96% (15).

Dzielnicowi odnosząc się do możliwości realizacji zadań z obszaru profilaktyki społecznej na swoim stanowisku, wskazywali najczęściej odpowiedź „raczej tak”, co wynikać może z jednej strony z gotowości do realizacji takich działań, a z drugiej ze świadomości istniejących ograniczeń utrudniających realizację pełnienia służby. Mimo wprowadzenia nowej formuły służby dzielnicowego nadal pozostaje wiele do zrobienia. Obecnie dzielnicowy może większą część swojej służby pełnić aktywnie w nadzorowanym przez siebie terenie, ale nadal ma to charakter sformalizowany i nie obejmuje działań i aktywności, które mogłyby w sposób systemowy i trwałe wpływać na zmianę postaw młodych ludzi. Badani odnosili się do aktualnie realizowanych działań, w zakresie których są wizyty w szkołach, prelekcje, pogadanki czy spotkania ze społecznością lokalną a także współpraca

z instytucjami pomocowymi, nie zaś wykonywanie zadań w terenie polegające na trwałym uczestnictwie w życiu społeczności lokalnej. Przyjąć jednak można, że przy właściwym stworzeniu warunków pracy/służby byłoby to możliwe, zwłaszcza, że dzielnicowi są świadomi roli jaką mogą odegrać.

Wykres 2. Odpowiedzi na pytanie: Czy zakres zadań dzielnicowego umożliwia realizację zadań z profilaktyki? (w skali ogólnopolskiej N = 5383)

Źródło: badania własne autorek.

Tabela 2. Odpowiedzi na pytanie: Czy zakres zadań dzielnicowego umożliwia realizację zadań z profilaktyki? (w skali ogólnopolskiej N = 5383)

Województwo	Tak	%	Raczej tak	%	Raczej nie	%	Nie	%	Razem
Dolnośląskie	48	10,74	166	37,14	138	30,87	95	21,25	447
KSP	48	16,38	134	45,73	81	27,65	30	10,24	293
Kujawsko-pomorskie	60	14,81	171	42,22	115	28,40	59	14,57	405

Województwo	Tak	%	Raczej tak	%	Raczej nie	%	Nie	%	Razem
Lubelskie	58	19,86	148	50,68	55	18,84	31	10,62	292
Lubuskie	10	10,64	32	34,04	37	39,36	15	15,96	94
Łódzkie	33	12,69	112	43,08	80	30,77	35	13,46	260
Małopolskie	71	17,19	189	45,76	102	24,70	51	12,35	413
Mazowieckie	73	21,35	177	51,75	56	16,37	36	10,53	342
Opolskie	16	15,38	44	42,31	24	23,08	20	19,23	104
Podkarpackie	53	16,93	175	55,91	65	20,77	20	6,39	313
Podlaskie	32	18,50	69	39,88	49	28,32	23	13,29	173
Pomorskie	25	11,21	87	39,01	69	30,94	42	18,83	223
Śląskie	82	15,10	285	52,49	131	24,13	45	8,29	543
Świętokrzyskie	30	20,69	75	51,72	31	21,38	9	6,21	145
Warmińsko-mazurskie	29	15,68	90	48,65	43	23,24	23	12,43	185
Wielkopolskie	72	14,20	208	41,03	139	27,42	88	17,36	507
Zachodniopomorskie	30	10,95	99	36,13	86	31,39	59	21,53	274
RAZEM	770	15,36	2261	45,10	1301	25,95	681	13,59	5013

Źródło: badania własne autorek.

Kolejnym obszarem badanym była identyfikacja czynników utrudniających pracę w zakresie profilaktyki społecznej.

Pytanie 10: **Jakie czynniki utrudniają Panu/i pracę w zakresie profilaktyki społecznej?**

Wśród czynników, które utrudniają pracę dzielnicowego w zakresie profilaktyki społecznej, respondenci wymieniali: 1 – nadmiar obowiązków; 2 – niechęć obywateli do współpracy z dzielnicowym; 3 – zbyt małą ilość środków finansowych; 4 – brak czasu; 5 – niedostateczną liczbę dzielnicowych; 6 – brak przeszkolenia.

Czynnik „Nadmiar obowiązków”

W skali ogólnopolskiej ponad połowa respondentów (58,07%, tj. 2911 respondentów) stwierdziła, iż czynnikiem utrudniającym pracę w zakresie profilaktyki społecznej jest „nadmiar obowiązków”. Mniej niż 10% badanych (9,44%, tj. 473) stwierdziła, iż takim czynnikiem jest „niechęć obywateli do współpracy z dzielnicowym”. Natomiast 10,97% badanych (550 respondentów) odpowiedziało, że czynnikiem utrudniającym dzielnicowym pracę w zakresie profilaktyki społecznej jest „zbyt mała ilość środków finansowych”. Z kolei mniej niż 10% ba-

danych (9,99%, 501) zaznaczyło czynnik „braku czasu”. Jeszcze mniejszy odsetek procentowy (6,68%, tj. 335 respondentów) uważa, iż czynnikiem utrudniającym dzielnicowym pracę w zakresie profilaktyki społecznej jest „niedostateczna liczba dzielnicowych”. Tylko 4,85%, tj. 243 respondentów stwierdziło, iż czynnikiem takim jest „brak przeszkolenia”.

W żadnym z województw w zakresie stwierdzeń, iż nadmiar obowiązków jest czynnikiem, który utrudnia dzielnicowym pracę w zakresie profilaktyki społecznej procentowo nie odnotowano odpowiedzi niższej niż 46%.

Czynnik „Niechęć obywateli do współpracy z dzielnicowym”

Udział procentowy odpowiedzi wskazujących na czynnik „Niechęć obywateli do współpracy z dzielnicowym” jest zdecydowanie niższy niż udział procentowy odpowiedzi wskazujący czynnik „Nadmiar obowiązków”. Największy udział procentowy takich odpowiedzi odnotowano w województwie śląskim i stanowi on jedynie (16,57% (90), na drugim miejscu znalazło się województwo warmińsko-mazurskie (15,68% (29), na trzecim województwo łódzkie (15,00% (39).

Czynnik „Zbyt mała ilość środków finansowych”

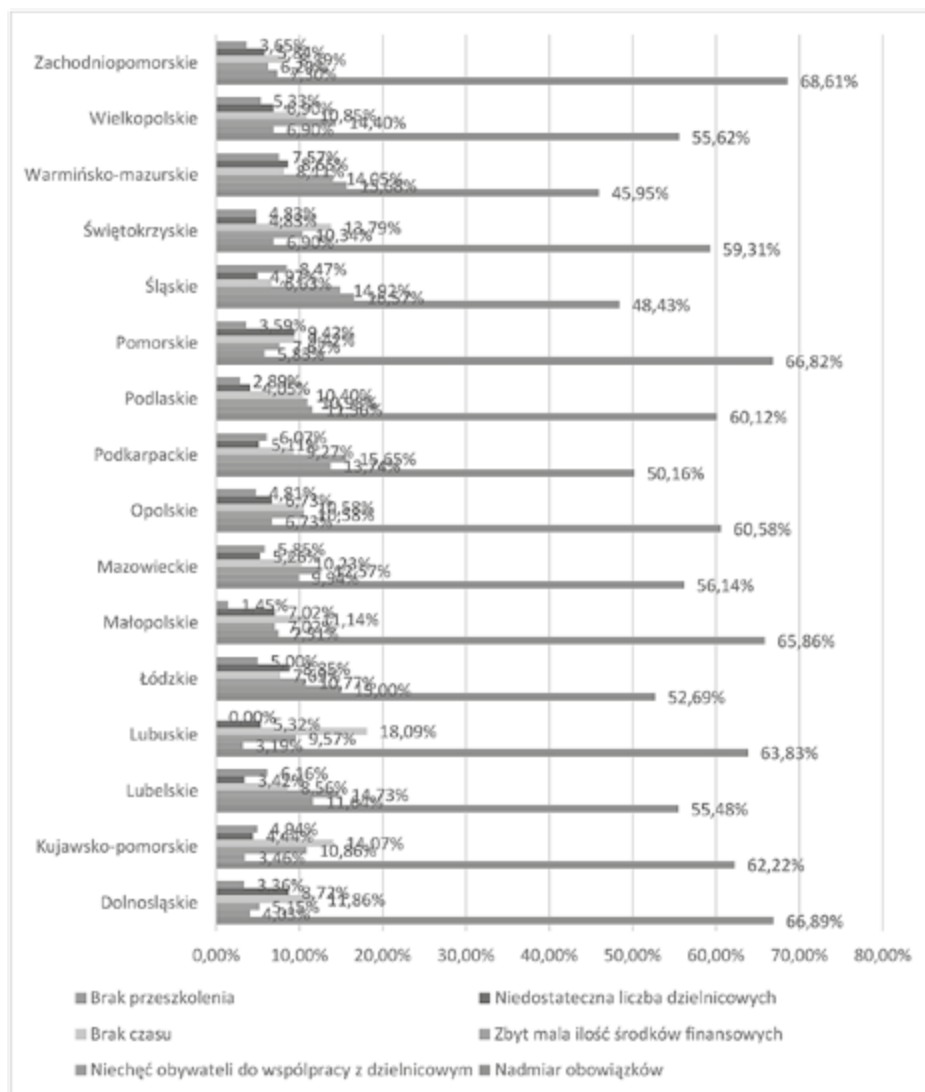
Udział procentowy czynnika „Zbyt mała ilość środków finansowych” dla poszczególnych województw przedstawia się następująco: podkarpackie 15,65% (49), śląskie 14,92% (81), lubelskie 14,73% (43), wielkopolskie 14,40%, (73), warmińsko-mazurskie 14,05%, (26), mazowieckie 12,57% (43), podlaskie 10,98% (19), kujawsko-pomorskie 10,86% (44), łódzkie 10,77% (28), opolskie 10,58% (11), świętokrzyskie 10,34% (15). W pozostałych województwach udział procentowy odpowiedzi wskazujących czynnik „Zbyt mała ilość środków finansowych” jako utrudniający pracę w zakresie profilaktyki społecznej był niższy niż 10%, w szczególności: w województwie lubuskim – 9,57% (9), w garnizonie stołecznym – 7,85% (23), w województwie pomorskim – 7,62% (17), w województwie małopolskim – 7,02% (29) oraz w województwie zachodniopomorskim – 6,20% (17). Najmniejszy odsetek procentowy – w województwie dolnośląskim wynosił 5,15% (23).

Czynnik „Brak czasu”

Czynnik „Brak czasu” nie wskazało w żadnym województwie więcej niż 19% respondentów. Najwięcej odpowiedzi pojawiło się województwach: lubuskim – 18,09% (17), kujawsko-pomorskim – 14,07% (57) oraz świętokrzyskim – 13,79% (20).

Czynnik „Niedostateczna liczba dzielnicowych”

W odpowiedziach dzielnicowych pojawiał się czynnik „Niedostateczna liczba dzielnicowych”, jednak jego udział procentowy nie był większy niż 17%, z czego w garnizonie stołecznym wyniósł 16,04% (47), w województwie dolnośląskim 8,72% (39) oraz w województwie łódzkim – 8,85% (23).

Wykres 3. Odpowiedzi na pytanie: *Jakie czynniki utrudniają Panu/i pracę w zakresie profilaktyki społecznej?* (w skali ogólnopolskiej N = 5013)

Źródło: badania własne autorek.

Czynnik „Brak przeszkolenia”

W żadnym województwie udział procentowy odpowiedzi wskazujących na czynnik braku przeszkolenia jako na czynnik utrudniający dzielnicowemu pracę w zakresie profilaktyki społecznej nie był wyższy niż 8,5%, w tym, w województwach: śląskim – 8,47% (46), warmińsko-mazurskim – 7,57% (14), lubelskim – 6,16% (18). W pozostałych województwach udział procentowy odpowiedzi

wskazujących ten czynnik wynosił mniej niż 5%, i wynosił w województwach kujawsko-pomorskim – 4,94% (20), świętokrzyskim – 4,83% (7), opolskim – 4,81% (5), zachodniopomorskim – 3,65% (10), pomorskim – 3,59% (8), w garnizonie stołecznym – 3,41% (10), w województwie dolnośląskim – 3,36% (15), podlaskim – 2,89% (5), małopolskim – 1,45% (6). Żaden z respondentów w województwie lubuskim nie wskazał tego czynnika jako utrudniającego dzielnicowemu pracę w zakresie profilaktyki społecznej.

Tabela 3. Odpowiedzi na pytanie: *Jakie czynniki utrudniają Panu/i pracę w zakresie profilaktyki społecznej?* (w skali ogólnopolskiej N = 5013)

Województwo		1	2	3	4	5	6*	Razem
Dolnośląskie	Liczba	299	18	23	53	39	15	447
	%	66,89	4,03	5,15	11,86	8,72	3,36	
KSP	Liczba	160	33	23	20	47	10	293
	%	54,61	11,26	7,85	6,83	16,04	3,41	
Kujawsko-pomorskie	Liczba	252	14	44	57	18	20	405
	%	62,22	3,46	10,86	14,07	4,44	4,94	
Lubelskie	Liczba	162	34	43	25	10	18	292
	%	55,48	11,64	14,73	8,56	3,42	6,16	
Lubuskie	Liczba	60	3	9	17	5	0	94
	%	63,83	3,19	9,57	18,09	5,32	0,00	
Łódzkie	Liczba	137	39	28	20	23	13	260
	%	52,69	15,00	10,77	7,69	8,85	5,00	
Małopolskie	Liczba	272	31	29	46	29	6	413
	%	65,86	7,51	7,02	11,14	7,02	1,45	
Mazowieckie	Liczba	192	34	43	35	18	20	342
	%	56,14	9,94	12,57	10,23	5,26	5,85	
Opolskie	Liczba	63	7	11	11	7	5	104
	%	60,58	6,73	10,58	10,58	6,73	4,81	
Podkarpackie	Liczba	157	43	49	29	16	19	313
	%	50,16	13,74	15,65	9,27	5,11	6,07	
Podlaskie	Liczba	104	20	19	18	7	5	173
	%	60,12	11,56	10,98	10,40	4,05	2,89	
Pomorskie	Liczba	149	13	17	21	15	8	223
	%	66,82	5,83	7,62	9,42	6,73	3,59	
Śląskie	Liczba	263	90	81	36	27	46	543
	%	48,43	16,57	14,92	6,63	4,97	8,47	

Województwo		1	2	3	4	5	6*	Razem
Świętokrzyskie	Liczba	86	10	15	20	7	7	145
	%	59,31	6,90	10,34	13,79	4,83	4,83	
Warmińsko-mazurskie	Liczba	85	29	26	15	16	14	185
	%	45,95	15,68	14,05	8,11	8,65	7,57	
Wielkopolskie	Liczba	282	35	73	55	35	27	507
	%	55,62	6,90	14,40	10,85	6,90	5,33	
Zachodniopomorskie	Liczba	188	20	17	23	16	10	274
	%	68,61	7,30	6,20	8,39	5,84	3,65	
RAZEM		2911	473	550	501	335	243	5013
		58,07	9,44	10,97	9,99	6,68	4,85	100%

* – 1 – Nadmiar obowiązków; 2 – Niechęć obywateli do współpracy z dzielnicowym; 3 – Zbyt mała ilość środków finansowych; 4 – Brak czasu; 5 – Niedostateczna liczba dzielnicowych; 6 – Brak przeszkolenia.

Źródło: badania własne autorek.

Odpowiedzi na pytanie **Jakie czynniki ułatwiłyby Panu/i pracę w zakresie profilaktyki społecznej?**

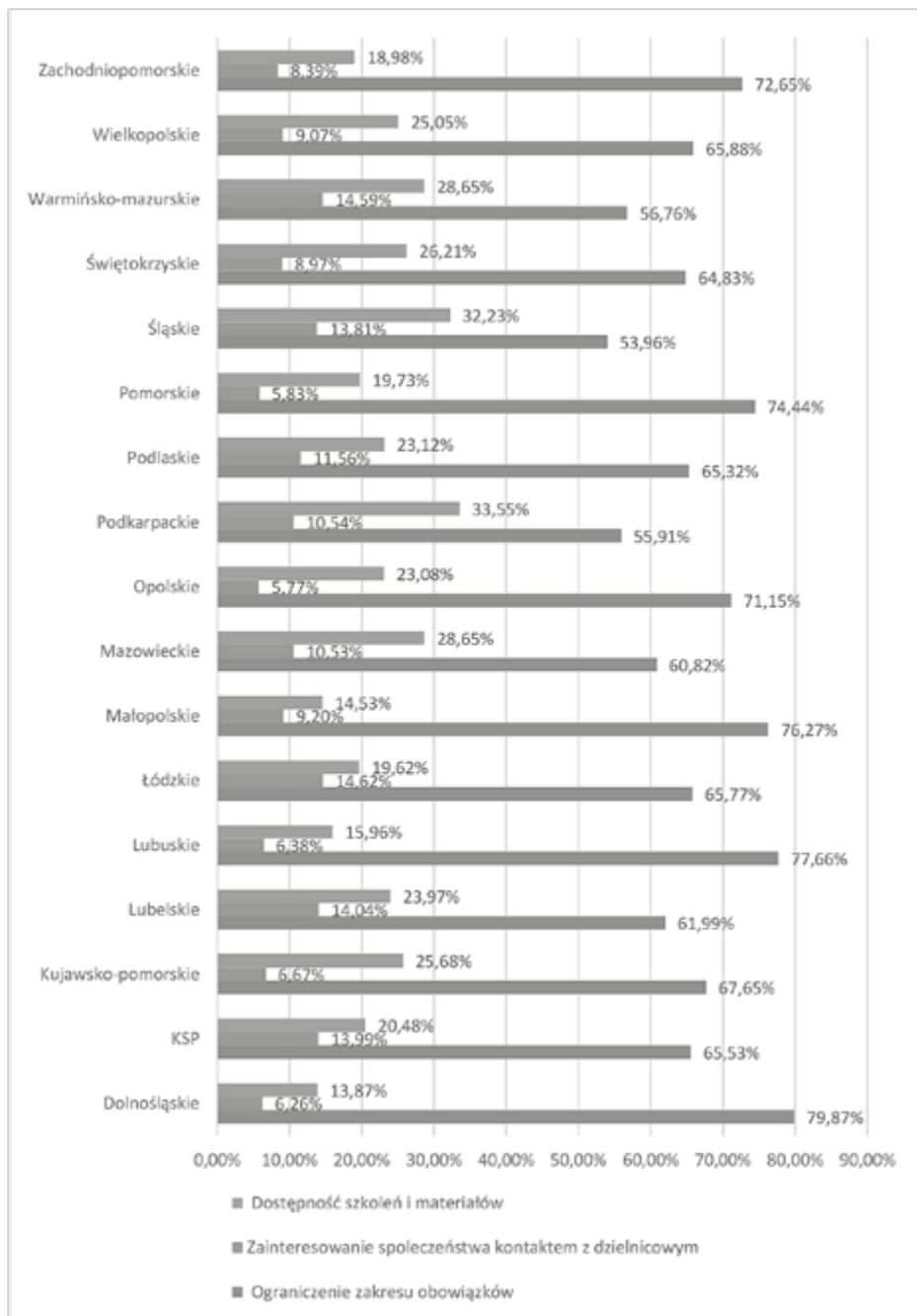
Wśród czynników ułatwiających dzielnicowym pracę w zakresie profilaktyki społecznej na pierwszym miejscu w skali ogólnopolskiej dzielnicowi wymienili „ograniczenie zakresu obowiązków” – 66,31% (3324 respondentów). Na drugim miejscu wymieniono czynnik „Dostępność szkoleń i materiałów” – 23,50% (1178 respondentów). Natomiast na trzecim miejscu – 10,19% (511 respondentów) wskazano czynnik „zainteresowanie społeczeństwa kontaktem z dzielnicowym”.

Czynnik „Ograniczenie zakresu obowiązków”

W żadnym z województw udział procentowy odpowiedzi wskazujących na czynnik „Ograniczenie zakresu obowiązków” jako ułatwiający dzielnicowemu pracę w zakresie profilaktyki społecznej nie wyniósł mniej niż 50%. W każdym z województw ponad połowa dzielnicowych wskazywała na ten czynnik jako ten, który mógłby im ułatwić pracę w zakresie profilaktyki społecznej. Największy udział procentowy odpowiedzi wskazujących na ten czynnik zanotowano w województwie dolnośląskim, w którym wskazało go prawie cztery piąte badanych – 79,87% (357). Nieco ponad trzy czwarte badanych wskazało ten czynnik w województwie lubuskim – 77,66% (73) oraz małopolskim – 76,27% (315).

Czynnik „Zainteresowanie społeczeństwa kontaktem z dzielnicowym”

W żadnym z województw udział procentowy odpowiedzi wskazujących czynnik „Zainteresowanie społeczeństwa kontaktem z dzielnicowym” jako ułatwiający

Wykres 4. Odpowiedzi na pytanie: Jakie czynniki ułatwiłyby Panu/i pracę w zakresie profilaktyki społecznej? (w skali ogólnopolskiej N = 5013)

Źródło: badania własne auterek.

dzielnicowemu pracę w zakresie profilaktyki społecznej nie wyniósł więcej niż 20%, a w szczególności: w województwie warmińsko-mazurskim – 14,59% (27), lubelskim – 14,04% (41), łódzkim – 14,62% (38), w garnizonie stołecznym – 13,99% (41), w województwie śląskim – 13,81% (75), podlaskim – 11,56% (20), podkarpackim – 10,54% (33), mazowieckim 10,53% (36). W pozostałych województwach udział procentowy odpowiedzi wskazujących ten czynnik wyniósł mniej niż 10%, a w szczególności: w województwie małopolskim – 9,20% (38), wielkopolskim – 9,07% (46), świętokrzyskim – 8,97% (13), zachodniopomorskim – 8,39% (23), kujawsko-pomorskim – 6,67% (27), lubuskim – 6,38% (6), dolnośląskim – 6,26% (28), pomorskim – 5,83% (13) oraz opolskim – 5,77% (6).

Czynnik „Dostępność szkoleń i materiałów”

W odpowiedziach dzielnicowych czynnik „Dostępność szkoleń i materiałów” pojawił się z udziałem procentowym nie wyższym niż 34%, a w szczególności: w województwie podkarpackim – 33,55% (105), śląskim – 32,23% (175), mazowieckim – 28,65% (98), warmińsko-mazurskim – 28,65% (53), zachodniopomorskim – 18,98% (52), lubuskim – 15,96% (15), małopolskim – 14,53% (60) oraz dolnośląskim – 13,87% (62).

Tabela 4. Odpowiedzi na pytanie: *Jakie czynniki ułatwiłyby Panu/i pracę w zakresie profilaktyki społecznej?* (w skali ogólnopolskiej N = 5013)

Województwo	1*	%	2**	%	3***	%	Razem
Dolnośląskie	357	79,87	28	6,26	62	13,87	447
KSP	192	65,53	41	13,99	60	20,48	293
Kujawsko-pomorskie	274	67,65	27	6,67	104	25,68	405
Lubelskie	181	61,99	41	14,04	70	23,97	292
Lubuskie	73	77,66	6	6,38	15	15,96	94
Łódzkie	171	65,77	38	14,62	51	19,62	260
Małopolskie	315	76,27	38	9,20	60	14,53	413
Mazowieckie	208	60,82	36	10,53	98	28,65	342
Opolskie	74	71,15	6	5,77	24	23,08	104
Podkarpackie	175	55,91	33	10,54	105	33,55	313
Podlaskie	113	65,32	20	11,56	40	23,12	173
Pomorskie	166	74,44	13	5,83	44	19,73	223
Śląskie	293	53,96	75	13,81	175	32,23	543
Świętokrzyskie	94	64,83	13	8,97	38	26,21	145
Warmińsko-mazurskie	105	56,76	27	14,59	53	28,65	185
Wielkopolskie	334	65,88	46	9,07	127	25,05	507

Województwo	1*	%	2**	%	3***	%	Razem
Zachodniopomorskie	199	72,63	23	8,39	52	18,98	274
RAZEM	3324	66,31	511	10,19	1178	23,50	5013

* – Ograniczenie zakresu obowiązków; ** – Zainteresowanie społeczeństwa kontaktem z dzielnicowym;

*** – Dostępność szkoleń i materiałów.

Źródło: badania własne auterek.

Podsumowanie

W artykule dokonano analizy odpowiedzi na pytania dotyczące zakresu realizowania przez dzielnicowego zadań z profilaktyki społecznej (możliwości realizacji przez dzielnicowego zadań z profilaktyki społecznej, czynników utrudniających i ułatwiających pracę w zakresie profilaktyki społecznej). Wyniki procentowe odpowiedzi wskazują w sposób jednoznaczny, że dzielnicowi są przekonani, iż ich rolą powinno być realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej i widzą zasadność realizacji takich zadań. Jest to właściwy fundament do budowania roli dzielnicowego w społecznościach lokalnych.

Aż cztery piąte badanych uważa, że rolą dzielnicowego „powinno być” oraz „raczej powinno być” realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej, a tylko według jednej piątej rolą dzielnicowego „nie powinno być” oraz „raczej nie powinno być” realizowanie zadań w zakresie profilaktyki społecznej. Zatem udział procentowy odpowiedzi „Tak” i „Raczej tak” wynosi 80,97%, natomiast udział procentowy odpowiedzi „Nie” i „Raczej nie” – 19,03%.

W odpowiedzi na pytanie czy zakres ich zadań umożliwia realizację działań z profilaktyki, 60,46% badanych (3031 respondentów) stwierdziło, że „umożliwia realizację zadań” z profilaktyki oraz, że „raczej umożliwia realizację zadań” z profilaktyki. Natomiast 39,54% badanych (1982 respondentów) stwierdziło, iż zakres zadań dzielnicowego „nie umożliwia realizacji zadań” z profilaktyki oraz „nie umożliwia realizacji zadań” z profilaktyki. Odpowiedzi twierdzącej udzielił największy odsetek procentowy w województwie mazowieckim – 21,35% (73) oraz w województwie świętokrzyskim – 20,69% (30). Udział procentowy respondentów mniejszy niż 16% został odnotowany dla województw: kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego, łódzkiego, pomorskiego oraz zachodniopomorskiego.

Największy udział procentowy odpowiedzi wskazujących, iż zakres zadań dzielnicowego „raczej umożliwia realizację zadań z profilaktyki społecznej” odnotowano dla województwa podkarpackiego, drugie miejsce pod względem udziału procentowego respondentów zajmuje województwo śląskie, a trzecie mazowieckie.

Część respondentów była zdania, iż zakres zadań dzielnicowego „nie umożliwia realizacji zadań” z profilaktyki społecznej” (z województwa zachodniopomorskiego, opolskiego, pomorskiego, wielkopolskiego i lubuskiego).

Wśród czynników, które utrudniają pracę dzielnicowym w zakresie profilaktyki społecznej respondenci wymieniali: 1 – nadmiar obowiązków; 2 – niechęć obywateli do współpracy z dzielnicowym; 3 – zbyt małą ilość środków finansowych; 4 – brak czasu; 5 – niedostateczną liczbę dzielnicowych; 6 – brak przeszkolenia.

W skali ogólnopolskiej ponad połowa respondentów (58,07%, tj. 2911 respondentów) stwierdziła, iż czynnikiem utrudniającym pracę w zakresie profilaktyki społecznej jest „Nadmiar obowiązków”. Mniej niż 10% badanych (9,44%, tj. 473) stwierdziła, iż takim czynnikiem jest „Niechęć obywateli do współpracy z dzielnicowym”. Natomiast 10,97% badanych (550 respondentów) stwierdziła, że czynnikiem utrudniającym dzielnicowym pracę w zakresie profilaktyki społecznej jest „Zbyt mała ilość środków finansowych”. Z kolei mniej niż 10% badanych (9,99%, 501) zaznaczyło czynnik „Brak czasu”. Jeszcze mniejszy odsetek procentowy, bo tylko 6,68%, tj. 335 respondentów, uważa, iż czynnikiem utrudniającym dzielnicowym pracę w zakresie profilaktyki społecznej jest „Niedostateczna liczba dzielnicowych”. Tylko 4,85%, tj. 243 respondentów stwierdziło, iż czynnikiem utrudniającym dzielnicowym pracę w zakresie profilaktyki społecznej jest „brak przeszkolenia”. W żadnym województwie udział procentowy odpowiedzi wskazujących na czynnik „Brak przeszkolenia” jako na czynnik utrudniający dzielnicowemu pracę w zakresie profilaktyki społecznej nie był wyższy niż 8,5 procent.

Wśród czynników ułatwiających dzielnicowym pracę w zakresie profilaktyki społecznej na pierwszym miejscu w skali ogólnopolskiej respondenci wymienili „Ograniczenie zakresu obowiązków” – 66,31% (3324 respondentów). Na drugim miejscu wymieniono „Dostępność szkoleń i materiałów” – 23,50% (1178 respondentów), natomiast na trzecim – 10,19% (511) – wskazano czynnik zainteresowania społeczeństwa kontaktem z dzielnicowym. W żadnym z województw udział procentowy odpowiedzi wskazujących na czynnik „Ograniczenie zakresu obowiązków” jako czynnik ułatwiający dzielnicowemu pracę w zakresie profilaktyki społecznej nie wyniósł mniej niż 50%. W żadnym z województw udział procentowy odpowiedzi wskazujących czynnik „Zainteresowanie społeczeństwa kontaktem z dzielnicowym” jako ułatwiający dzielnicowemu pracę w zakresie profilaktyki społecznej nie wyniósł więcej niż 20%. Czynnik „Dostępność szkoleń i materiałów” pojawił się w wypowiedziach dzielnicowych, przy tym udział procentowy odpowiedzi w żadnym z województw nie wyniósł więcej niż 34%, najwięcej w województwie podkarpackim – 33,55% (105), a najmniej w województwie dolnośląskim – 13,87% (62).

Dielnicowy realizując zadania z profilaktyki społecznej dokonuje diagnozy lokalnych zagrożeń oraz wskazuje kierunki działań w zakresie profilaktyki społecznej. Poprzez swoje działania inspiruje przedsięwzięcia z zakresu profilaktyki społecznej i współpracuje z jednostkami samorządu terytorialnego, a także innymi podmiotami pozapolicyjnymi, biorąc udział w wielu wspólnych przedsięwzięciach.

Zadaniem dzielnicowego jest także realizowanie akcji i programów profilaktycznych. W profilaktykę społeczną wpisane jest również przeciwdziałanie prze-

mocy w rodzinie. Ponadto podejmuje działania pomocowe dla ofiar przestępstw oraz zajmuje się doradztwem dla ofiar przestępstw.

Dzielnicowy właściwie przygotowany do pracy/służby, wyposażony w wiedzę i odciążony od pracy dokumentacyjnej na rzecz rzeczywistego budowania więzi i relacji ze społecznością w nadzorowanym przez siebie rejonie, oraz mający możliwość realnego wspierania młodych ludzi poprzez podejmowanie ciekawych inicjatyw, może stać się osobą zaufania społecznego w swoim terenie służbowym, mentorem, doradcą, nauczycielem i w pewnym zakresie realizować zadania typowe dla pedagoga ulicy. Wymaga to oczywiście wielu dalszych działań i uregulowań, polegających także na dostosowywaniu filozofii służby i przepisów do jeszcze szerszego udziału w życiu społeczności mieszkającej na terenie objętym jego oddziaływaniem. Badania podjęte w ramach kilkuletniego projektu badawczego w prezentowanym artykule zostały opisane jedynie w zakresie obejmującym sferę działań w obszarze profilaktyki, jednakże całość materiału pozwoli na formułowanie rekomendacji i zmian prowadzących do realnej możliwości zwiększenia oddziaływania przez dzielnicowego w jego terenie pełnienia służby.

Abstract: Pedagogical and educational activities of front-line police officers – district officers through the prism of results of nationwide research 2019–2020

In this article, the authors search for an answer to the question as part of a nationwide project which is being implemented. The project was introduced in two editions (2017 and 2019 years). The research was carried out on the entire population of districts in Poland. The project was part of the campaign conducted under the patronage of the Ministry of Internal Affairs and Administration, entitled „Dzielnicowy bliżej Nas”. It assumed the promotion of a new formula of performing district service. The authors promote the concept of a district street worker. In the article, they answer, among others, whether the role of the district head should be to carry out tasks in the field of social prevention and what factors make it difficult for district workers to work in the area of social prevention.

Key words: police, safety of local communities, district policeman, social prevention.

Bibliografia

- [1] Klonowska I., 2018, *Uspołeczniające, profilaktyczne i resocjalizacyjne funkcje Policji w perspektywie współczesnej pedagogiki resocjalizacyjnej*, Oficyna Wydawnicza „Impuls” Kraków.
- [2] Klonowska I., Stawnicka J., 2018, *Rola dzielnicowego w działaniach profilaktycznych Policji. Analiza badań krzyżowych. Perspektywa społeczno-pedagogiczno-psychologiczna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno.
- [3] Klonowska I., Stawnicka J., 2018, *Płeć determinantem różnicującym pracę dzielnicowego. Analiza badań krzyżowych. Ujęcie społeczno-pedagogiczno-psychologiczne*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno.

- [4] Klonowska I., Stawnicka J., 2018, *Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa nową formą dialogu polskiej Policji ze społecznością lokalną na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego – w aspekcie społeczno-pedagogicznym*, Oficyna Wydawnicza Humanitas, Sosnowiec.
- [5] Klonowska I., Stawnicka J., 2017, *Rola dzielnicowego w nowoczesnej formacji policyjnej z perspektywy działań edukacyjno-wychowawczych*, Wydawnictwo CSP, Legionowo.
- [6] Klonowska I., Stawnicka J., 2017, *Partnerstwo służb dzielnicowych ze społecznością lokalną na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego z perspektywy działań społeczno-wychowawczych*, Wydawnictwo CSP, Legionowo.
- [7] Klonowska I., Stawnicka J., 2018, *Rola pedagogiczno-wychowawcza Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa – nowej formy dialogu społeczności lokalnej z Policją*, „Resocjalizacja Polska”, 16, s. 79–92.
- [8] Lasocik Z., 2011, *Dzielnicowy w nowoczesnej formacji policyjnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- [9] Stawnicka J., 2013, *Dialogiczny wymiar bezpieczeństwa. Rzecz o polskiej Policji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- [10] Stawnicka J., Klonowska I., 2016, *Strategie komunikacji wewnętrznej w Policji. Założenia projektu badawczego*, „Kwartalnik Policyjny”, nr 1.
- [11] Stefański M., 2007, *Uspołecznienie Policji jako proces kształtowania poczucia bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. Kierunki rozwoju służb prewencyjnych w Polsce*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno.
- [12] Stefański M., 2012, *Prewencyjno-edukacyjne działania Policji w systemie bezpieczeństwa publicznego*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk.
- [13] Zarządzenie nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika dzielnicowych (Dz.Urz. KGP poz. 26).
- [14] Zarządzenie nr 6 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 lutego 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika dzielnicowych (Dz.Urz. KGP poz. 12).